

دمقالی لیکونکی: John Stewart

سرچینی: گاردین ۲۰۱۰-۳-۵

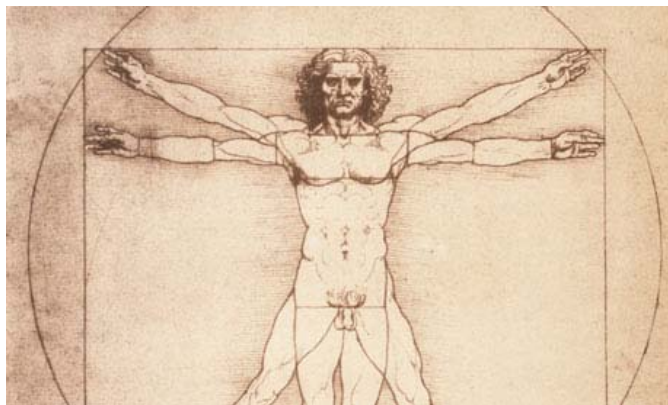
ژباړه او لنډیز کونکی: پوهندوی دوکتور سیدحسام (مل)

ایا دا د ژوند معنی دی ؟

Is this the meaning of life ?

جان استیوارت

د خپل احساس اود خپل درک په لرلوسره کوم چی علم یا پوهه د ژوند د دی ورسټینو پرمختگونوڅخه دناهیلوکولو اود محرومولو په معنی دی داسی ا ستدلال کوی اووایی چی دانسان په حال د خوزند تکاملی تیوری په نظرکی نیولو سره ویلی شو چی انسان دخپل نړی په مستقبل کی اساسی او محوری نقش او رول لوبولی شی .

دڼری په ټولوبرخوکی دذکاوت دپرمختګ تحرک دژوند په معنی دی

دڼری لید دپوهی په نظرکی نیولو سره ډیرو اغلباً دا سی گڼی یا فکرکوی چی په دی بی معنی خاورین نری کی ژوند تصادفی اویا دا چی ځمونږ د موجودیت په اړین اونسبت سره یو بی تفاوت موضوع دی . دانسان دهلی ځلی اصلی اورغنده هدف د کامل طبعی (ناتورالیستک) واقعیت پوهیدل اود خپل مافوق طبعی باورونوسره دهغه یوځای کول دی. په هرصورت د تکامل دورستی پرمختگونو څخه زمونږ درک او پوهه دلویو انځورونو راڅرګندول او په ډاګه کول دی کوم چی هغه پخپله کولای شی ژوند ته معنی وروبڅښی، دغه نوی نری لید دانسانی لید پر بنیاد د یولوی تکاملی جریان په دننه کی موقیعت لری او ترسترگو کیری کوم چی مونږ ته دخپل نقش دلوبولو وړاندیزورکوی. له تکامل څخه دغه نوی درک اوپوهه خپله دتکامل څخه پیژند نه دی، اودا په دی معنی چی تکامل چیری تر یوځای په یو خط السیر کی واقع شوی، خصوصاً اویا په ځانګړی ډول د ځمکی پرمخ او په وری مقیاس سره د مکرر تاسیساتو یا نهادونو انکشاف اوبیا په تتد ریجی بڼه سره دهغو لویو تعاونی سازمانونو اونهادونو سره دهغه یو ځای کیدنه په لوی مقیاس سره هغه څه دی چی د هغو درک اوپوهید نه ضروری بریښی .

په یوه ساده ژوندی حجره کی پخپله د مالیکولی مکرر جریاناتو انتظام اوبیا د دی ساده (prokaryotic) حجراتو

اجتماع یا تولید نه پخپله یو ډیر پیچلی د پروکاریوتیک حجراتو بل اجماع جوړوی د دی نوی خو حجروی تشکیل شوی موجوداتو جوړید نه یو دبل سره همکاري ته وړه ورکوی اود یو واحد نوی تشکیل شوی نهاد په خیر خپل دندی تر سره کوی . دلمړنی انسان د تکامل جریان په ورته ډول سره خپل پړاونه وهلی دی یعنی دهغه تکاملی سیر له کورنی گروپی ژوند څخه ، قوم ته ، قبیلې ته ، بزگری ټولنی ته ، او دښارونو او ولایتونو د جوړونې په لور تر سره شوی دی . دغه خط السیر بی له دی چی د ملتونو د ژنونو (gens) د تکامل دټاکنی موضوع یادهغوملتونو فرهنگي چاری اوموضوعات په نظرکی ونیول شی هغه د تعاونی شرکتونو د تیمونو داصلی هدف دلاسته راوړ دپاره د هغویو ځای کید نه دی چی له فردی بیلوالی اوتجرید څخه گډه هلی ځلی رغنده بریالیتوبونه لری .

گډه کارکول (cooperation) له خپل چاری او خودمنلی (selfishness) کارڅخه غښتلتیا اوبرتری لری.

دژوند پوهنی (بیالوژی) اصلی جریان په ورو او مړژوند سره منی چی دودی یا د تکامل په لور خوزښت دگډی هڅی اوکارپه زیاتوالی پوری نغښتی وی . دا په پوره بنی او شکل سره تر سترگو شوی چی خپل چاری هڅی اواند د گډی همکاری په پرتله د شخص زړه گرمی او علاقه د ودی او د تکامل په لوری را پاره وی . لاکن دغه مثله په دوه تیرو لسيزو کی کوم چی دیو لوی او غښتلی تحقیقاتی مرجع په

همت سره څيرل شوی، دا سی څرگند شوی چی گډه همکاری پرودی باندی خپل لاس بری په گوته کری دی . دغه تحقیقات او څیرنی په لنډ مهاله موده کی بنودلی

چی دغه پیچلی جمعی یا گډ همکاری دهغو علاقه لرونکو غړو کوم چی په یوه سازمان کی سره دخپلو گټو دترلاسه کولو پر بنیاد راتول شوی دی را مینځه ته شوی، او که چیری څوک په ازاده بڼه بی له دی چی دنورو سره په گډه همکاری کی ورگډ شی نو هغه هر و مرو د خپل کار په پروسه کی دیولر ستونزو سره مخامخ شوی اوپوره ضرر موندلی دی . دیادونی وړمطلب خو دادی چی گډ همکاری دشخصی گټی اودجمعی گټی ترمینځ اختلافات کوم چی په هغه کی د تکامل اود ودی مثله مطرح وی له مینځه وری

لوستونکی که چیری علاقه لری چی پوه شی، او هغه دا چی ولی بیالوژی په ورو او تانی شکل سره دتکامل سیر قبلوی، نوځما هغه مقاله ولولی کوم چی دهغه سرلیک داسی دی : **the meaning of life in a developing universe**. دغه مقاله په گاردین کی په انگلیسی متن سره تر لاسه کیدای شی .

او په لمړی سر کی کم تر کمه داسی انگیرنه کیری چی تکامل په بڼه شان سره مستقیماً پخپل خط السیر کی ولویدلی

دی، اودخمکی پرسر به دهغه اصلی اود وروستنی گذار
مثله وی کوم چی هغه به دیو باثبات اود جمعی گد همکاری
دتولنی مینخ راتگ وی، چی په هغه کی د مختلفو خانگو
مشترک کار اوفعالیت مثله نغبتی وی، او د دی ډول جهانی
تولنی په مینخ راتگ سره ذات البینی اختلافات په شمول
دجنگ اود چاپیریال ککرتیا خپل تگر به ټول کری، تیرو
تجربو بنودلی دی چی دا ډول ټولنه څنگه مینخ ته رایی .

ټوله ایزتگ کرېنه (universal trajectory) :

د ټوله ایز دتگ کرېنی مخی ته تگ د پراخید لوپیما نه د
شمسی منظومی په گډه همکاری سیستم کی او یا د هغه
څخه د باندی کیدای شی چی ولیدل شی، په هغو برخو کی
کوم چی ددی تگ کرېنی د پراخید و امکان برابری په
قوی احتمال سره ممکن دی چی دغه پراخید نه د مشترک
اود گد پیوند ونو دلاری څخه د ژوند د نورو جریاناتو سره
(په اصطلاح د امپراتوری د مانی پرخای) مشترکاً واقع
شی، نو په دی شکل په هر هغه خای کی چی د ژوند د
پیبید لو اود راولاړیدلو امکان میسریری، هغه به په دی
معنی وی چی دهغه څخه پورته په یو بل خای کی دژوند د
واقع کیدو امکان برابری، سره له دی چی د تکامل اجزا
اویا اړین برخی په نورو سیاراتو کی په قوی احتمال سره
به متفاوت اوبل ډول وی، مگر په کلی ډول سره د ټوله ایز
تکامل تگ کرېنی به یوشان وی . که دتکامل خط السیر یا
تگ کرېنه په همدی بنی سره دوام ومومی نو په هغه

صورت کی د گدی همکاری د سازمان مقیاس او اندازه به هم په کلی پول سره پراخه شی کوم چی مشتمل د ژوند او د هوش (ذکاوت) له روند یا جریاناتو څخه دی او خپل سرچینی له مختلفو ځایونو څخه تر لاسه کړی، کله چی ذکاوت او مقیاس یا پیمانہ لوړ شی نو هغه به په دی لټه کی شی چی د خپل د اطلاعاتو لمن دما دی، انرژي او ځنی نورو شیانو باندی وغوروی ترڅو چی دهرهغه شی په اړین کوم چی وغواړی خپل معلومات تر لاسه کړی او یا خپل هدف ته ورسیری پوره توانایی وشي لرلی . **هغه کوم ممکنه قدرت دی چی تنظیم شوی ژوند او ذکاوت (هوش) ته داسی لوړ توان ورپه برخه کړی دی؟** د دی پورتنی سوال د ځواب دپاره کوم چی پرابلم سره حل کړی د ننگه همغاری کولو هڅی اواند ته پراختیا ورکونه دی ،دغه معما(دوړی) چی ولی قوانین اواساسی سرحدونه (پارامیټرونه) په عمومی بنی سره د ژوند درازیرید و د مثلی د ملا تر دپاره حتی د یو څه بد لونونوسره چی په کهکشان کی کوم چی هلته ژوند موجود دی اولری دی چی تر سترگو شی ژور او سوچه همغاری کولو هڅی اواند ته ضرورت لیدل کیری . په پای کی که داسی فرضیه ونیسو چی دژوند دودی اویا د تکامل خط سیر (تگ کرښه) په پوره هوبنیاری (هوش) اود لازم پوهی په لرلو سره کهکشان وزیروی نو هغه به څه وی؟ دا به په کلی توگه سره خپله ذکاوت وی کوم چی دراتلونکی جنیریشن (نسل) د سوچه همغاری او څیرنو له مخی د دی نری د ژوند اود

ذکاوت اود هغو د تکوین اود وسعت پر موضوع باندی رڼا اچوی اودهغه د حل لاری پرانیخی او نوروته دژوند لار خلاصوی . ددی سناریو په نظر کی نیولوسره زمونږ خپل کهکشان(نړی) دتکامل په تگ کرښه(خط السیر) په پراخه توگه های په های شوی دی کوم چی نړی اوژوند ته (په شمول دانسان) دنورولویو جریاناتو په دننه کی چی لرونکی ددندی او ځانگری هدف دی په ورته احساس سره شکل اوانحور ورکری چی دهغه له جملی څخه زمونږ دسترگی تکامل دی کوم چی د یو هدف په منظور د هغه تکاملی روند دپروسی سره په کار لویدلی کوم چی مونږ ته دانسان شکل اوانحور ورکری دی ترڅو چی په خاص بصیرت سره د نه ستړی کیدونکی هڅی او اند سره مخ په وړاندی د تکامل د سیر سره په مخه لار شو . **عمدی تکامل**

(ionIntentional Evolut): په موجوده حالت کی

کوم چی انسان په لوړ مقیاس سره د یو شمیر نورو لویو تکاملی پروسو اوجریانانو تو داشتراک اودکړنی له مخی د پیړیو په تیریدو سره دغه تکاملی مرحلی ته رسیدلی دی، نور باقی موجودات لا تر اوسه دی پراو ته نه دی رسیدلی یا داچی دانسان د تکامل له کاروان څخه په واټونو سره بیرته پاتی دی تکامل خپله دانتخاب اود رقابت په د نظر کی نیولو سره دتلو اود حرکت د مسیر په امتداد کی لاروهی ، مگر دا ډول

مزل اوتگ اويا داسی رفتار دیو نریوالی کمزور
اوضعیف ټولنی دمینځ ته راتلو یوډیر پڅ پیل دی ،
ځکه چی دا ډول ټولنه په نری کی دنورو مخکی تللی
ټولنوسره په مستقیم سیالی اورقابت کی نشی لاره میند
لی اويا نشی ورگډ ید لی . نو په دی بڼه له دی نقطی
څخه وروسته، تکامل یواځی هغه وخت خپل سیر ته
دوام ورکولی شی، کله چی د یومنل شوی مد رن
ټولنی دمینځ ته راتللو اودهغه د تکاملی جریا ناتو د
مخکی وړلو او دپه کار اچولو پریکړه په عمدی بڼی
سره مخکی د مخکی نیول شوی وی . نو د دی مثلی
اود ممکنه امکاناتو په نظرکی نیولو سره، هغه ټولنه
کوم چی دتکامل دپروسی په مینځ کی ژوند کوی
راویښ او وپوهول شی چی د تکامل د پروسی دوام
اودهغه څخه مثبت لاسته راوړنی یواځی او یواځی
دعمدی او د پلانیزی شوی کار او فعالیت پوری اړین
وی، ترڅو چی دهمدی اصل په نظر کی نیولو سره د
تکامل د روند د مخکی بیولو چرخ په حرکت ولیږی.
هغه موجودات کوم چی د عمدی تکامل دغه انتقالی
دوره په مخ بیایی دا توان به تر لاسه کړی چی ژوند
اود کاوت ته لاپسی پراختیا ورکړی، هغو چی نه
غواړی د تکامل دغه انتقالی پړاو د عمدی کار او
فعالیت سره سرته ورسوی پاتی راځی اونه بریالی

کیزی او داځکه چی دتکامل تجربی دا مطلب په ډاگه
کړی دی، هغوی چی په دی پروسه کی بیرته پاتی
کیزی لکه د چرگی دهگیو په څیر وی چی چرگوری
نه زیروی، نن بشریت د تکامل د دی بحرانی انتقالی
مهم دوری درشل ته ډیر نژدی شوی دی. په درنا وی

.